

Egenkontrollprogram för tobaksförsäljning

BORÅS STAD

Lag (2018:2088) om tobak och liknande produkter (fortsättningsvis LTLP)

Om egenkontrollprogram

Den som bedriver tillståndspliktig försäljning av tobaksvaror till konsumenter ska utöva särskild kontroll (egenkontroll) och ansvara för att det finns ett för verksamheten lämpligt och aktuellt egenkontrollprogram.

Att ni har ett genomarbetat och anpassat egenkontrollprogram är en stor del i kommunens bedömning av din verksamhet. Om ert egenkontrollprogram inte uppfyller lagens krav kan ni inte beviljas ett försäljningstillstånd för tobak.

Av ert egenkontrollprogram ska framgå vilka rutiner ni och er personal ska arbeta efter för att säkerställa att er försäljning av tobaksvaror ska drivas så att den lever upp till lagens krav. Det är viktigt att personalen har god kännedom om egenkontrollprogrammet och att egenkontrollprogrammet är aktuellt. Ert egenkontrollprogram måste minst innehålla rutiner för det som anges i den här mallen.

På Folkhälsomyndighetens webbplats finns vägledning för egenkontrollprogram vid försäljning av tobak (sök på Vägledning för egenkontrollprogram vid försäljning av tobaksvaror, på Folkhälsomyndighetens webbplats). Vägledningen ger er stöd och riktlinjer för utformandet av egenkontrollprogrammet.

En tillståndshavare måste anmäla eventuella förändringar som är av betydelse för kommunens tillsyn. Uppgifter som ska anmälas är till exempel förändring av ert egenkontrollprogram.

Vid tillsynsbesök kontrolleras att egenkontrollprogrammet finns på plats och används regelbundet

Försäljningsställe	Försäljningsställets namn (butik, webbplats eller annat försäljningsställe)		
Ägare	Organisationsnummer	Bolagets namn	
Underskrift	Underskrift av firmatecknare	Namnförtydligande	Datum

Personuppgifter hanteras i enlighet med dataskyddsförordningen. Mer information om hur Borås Stad behandlar personuppgifter och dina rättigheter finns på Borås Stad:s webbplats: boras.se/pub

Partihandlares kontrollskyldighet (fills i endast av partihandlare)

Beskriv hur ni säkerställer att försäljningen av tobaksvaror endast sker till den som har försäljningstillstånd. 5 kap. 10 § LTLP

Ålderskontroll och synbar skylt

För att informera om förbudet att sälja eller lämna ut tobaksvaror till någon som inte har fyllt 18 år ska ni ha minst en tydlig och klart synbar skylt på försäljningsstället. Skylten ska normalt sett placeras vid kassan för att uppfylla kravet på att vara tydlig och klart synbar. Det finns inget som hindrar att ni placerar fler skyltar på andra platser på försäljningsstället.

Den som säljer eller lämnar ut tobaksvaror ska vara säker på att kunden har fyllt 18 år. Personen som säljer eller lämnar ut varan är personligen ansvarig för att ingen under 18 år får köpa tobak. Det betyder att den som vid försäljning överlämnar tobak till någon som inte har fyllt 18 år kan dömas till böter eller fängelse i högst sex månader. Om kassapersonalen är osäker på kundens ålder ska de begära legitimation.

Var är skyltar eller dekalер om åldersgränsen placerade på försäljningsstället? 5 kap. 18 § LTLP

- Vid kassan
- På entrédörren
- På skyltfönster
- På beställningsterminal/varuautomat
- Annat:

Vilka rutiner har ni för ålderskontroll på försäljningsstället? 5 kap. 18-19 §§ LTLP

- Om vi är osäkra på om kunden har fyllt 18 år frågar vi efter legitimation.
- Vi kontrollerar kundens ålder via födelsedata på legitimationen.
- En ålderssticka (dekal) finns för att underlätta ålderskontrollen.
- Vi rekommenderar personalen att begära legitimation av alla kunder som ser ut att vara under ____ år.
- Om kunden inte kan visa att han eller hon är över 18 år nekar vi köp.
- Om kunden inte visar legitimation på begäran nekar vi köp.
- Om personalen misstänker att en tobaksvara är avsedd för någon som är under 18 år så nekar vi köp.
- Om kunden är påstridig så tillkallas en chef eller annan ansvarig personal.
- Annat:

Har ni någon rutin för att följa upp hur personalen hanterar kravet på ålderskontroll? I så fall, vilken?

På vilket sätt hanterar ni problematiska situationer, exempelvis om kunden inte kan visa någon legitimation?

Vilka rutiner har ni för ålderskontroll om försäljningen sker via automat, postorder, internet eller liknande?

- Detta är inte aktuellt.
 - Polletter eller liknande till en automat säljs i kassan där personalen gör ålderskontroll.
 - Vid köp i automat kontrolleras åldern via bankkort eller liknande.
 - Automaten är placerad så att den kan bevakas kontinuerligt.
 - Ålderskontroll vid köp på internet görs via bankkort eller liknande.
 - Försändelser via post skickas med rekommenderat brev, mottagningsbevis, personlig utlämning eller liknande.
 - Försändelser via post innehåller uppgifter om att tobaksvaran inte får lämnas ut till någon som inte har fyllt 18 år.
 - Annat:
-

Stöd och utbildning till personal

Hur säkerställer ni att personalen på försäljningsstället kontinuerligt har god kännedom om egenkontrollprogrammet och hur ni ger personalen den information sitt personliga straffansvar och det stöd som behövs för att personalen ska kunna följa de lagar och regler som gäller för er verksamhet.

På vilka sätt informeras eller utbildas personalen om kravet på ålderskontroll, deras personliga straffansvar och övriga bestämmelser vid tobaksförsäljning? 5 kap. 12 § LTLF

- Vid anställning av ny personal
 - Personalmöten
 - Intern utbildning
 - Extern utbildning
 - Informations- och utbildningsmaterial
 - Annat:
-

Information om kontrollköp

Kommunen har rätt att göra kontrollköp för att testa om försäljningsställen har bra rutiner för sina ålderskontroller. Det innebär att en person som har fyllt 18 år och ser ung ut testar om det går att handla tobak utan att visa legitimation. Syftet är förbättra rutinerna för ålderskontroll.

Kom ihåg att informera din personal om att ert försäljningsställe kan få besök av någon som gör ett kontrollköp!

Märkning och produkter

En tobaksvara är en produkt som innehåller tobak och som är avsedd att rökas, snusas, sugas på eller tuggas. Exempel på tobaksvaror är cigaretter, cigarrer, cigarromslag, cigariller, pip- och rulltobak, snus, tuggtobak, portionstobak, råttobak och tobak till vattenpipa. Alla tobaksvaror ska ha hälsovarningar eller kombinerade hälsovarningar. Utformningen och placeringen regleras i direktiv 2014/40/EU, 3 kap. 1 och 3 § Lagen om tobak och likande produkter och HSLF-FS 2016:46- Föreskrifter om utformning av hälsovarningar och hälsovarningars placering på förpackning av tobaksvaror. Tobaksvaror som är omärkta eller felaktigt märkta får inte tillhandahållas till försäljning.

Beskriv hur ni säkerställer att ni följer kraven på att endast sälja tobaksvaror som är rätt märkta. 3 kap. 1 och 3 §§ LTLP

Det är inte tillåtet att sälja tobak i förpackningar med färre än 20 cigaretter, snusdosa med minst 20 portioner eller rulltobak med minst 30 gram. Anledningen är att tobak ska bli mindre tillgängligt för unga personer.

Beskriv hur ni säkerställer att ni inte säljer förpackningar med mindre mängd än vad som tillåts. 5 kap. 14 § LTLP

Marknadsföring

Det är endast tillåtet att marknadsföra tobaksvaror inne på försäljningsstället genom att tillhandahålla tobaksvarorna till försäljning och genom kommersiella meddelanden i tobaksvarornas direkta närhet. Meddelandena får inte vara påträngande eller uppsökande och de får inte uppmåna till bruk av tobak. 4 kap. LTLP

Beskriv hur ni ser till att ni följer reglerna för reklam och marknadsföring av tobaksvaror. 4 kap. LTLP

Identitets- och säkerhetsmärkning

Beskriv hur ni kontrollerar att de styckförpackningar till tobaksvaror som ni säljer uppfyller kraven på identitets- och säkerhetsmärkning. 3 kap. 7 § LTLP

Utdrag ur Lagen om tobak och liknande produkter(2018:2088) LTLP

Endast den som har tillstånd får bedriva detaljhandel eller partihandel med tobaksvaror.

Den som bedriver tillståndspliktig försäljning av tobaksvaror eller gränsöverskridande distansförsäljning ska utöva särskild kontroll (egenkontroll) över försäljningen och ansvara för att det finns ett för verksamheten lämpligt egenkontrollprogram.

Till anmälan enligt första stycket ska näringsidkaren foga egenkontrollprogrammet och de övriga uppgifter som behövs för kommunens tillsyn. Om uppgifterna ändras ska det anmälas till kommunen utan dröjsmål.

Berörda myndigheter

Folkhälsomyndigheten är central tillsynsmyndighet för frågor kring ålderskontroll och varningstexter. *Länsstyrelsen* ansvarar regionalt inom länet för samordning och tillsyn. *Kommunen* och *Polismyndigheten* ansvarar lokalt för omedelbar tillsyn över handeln med tobaksvaror. *Polisens* huvudsakliga uppgift är att ingripa vid brott, medan *kommunens* uppgift är att säkerställa att regelsystemet följs i framtiden. *Konsumentverket* är central tillsynsmyndighet för frågor kring marknadsföring. *Skatteverket* ansvarar för frågor kring beskattning. I vissa fall är dock *Tullverket* beskattningsmyndighet. *Tullverket* ansvarar bl.a. också för kontroll av åldersgräns vid införsel från EU-land och import från ett tredje land.

Tobaksskatt – värt att veta om beskattning av tobaksvaror

Tobaksskatt ska vara betald för tobaksvaror som säljs i detaljhandeln. Den som innehar obeskattade tobaksvaror kan bli skyldig att betala tobaksskatten för dessa. Dessutom gäller att cigaretter inte får tillhandahållas för försäljning annat än i originalförpackning som är märkt med högsta tillåtna detaljhandelspris. Detta regleras i lagen (1994:1563) om tobaksskatt. För mer information, kontakta Skatteverket på telefon 010-578 71 99.

Mer information

För mer information om Lagen om tobak och liknande produkter (2018:2088) och anslutande föreskrifter, kontakta din kommun.

Miljöförvaltningen

Tillståndsenheten

501 80 Borås

Telefonnummer till växel: 033-35 70 00

Besöksadress: Sturegatan 42

Åldersgränsdekaler samt utbildnings- och informationsmaterial om tobakslagens bestämmelser finns att beställa på Folkhälsomyndighetens webbplats www.folkhalsomyndigheten.se/tillsyn.

